

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет економіки та управління
Кафедра управління

Затверджено на засіданні
Кафедри управління
(протокол № 10 від 06.09.23)

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗІ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ»
НА ДРУГОМУ (МАГІСТЕРСЬКОМУ) РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітня програма: 281.00.01 «Державне управління»
На основі: освітнього ступеня магістр, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст, здобутого за іншою спеціальністю

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту (ККІ) зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування» на другому (магістерському) рівні вищої освіти є обов'язковим компонентом атестації здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Комплексний кваліфікаційний іспит проводиться фаховою атестаційною комісією для майбутніх фахівців з публічного управління та адміністрування з метою з'ясування рівня здобутих компетентностей, які сформувалися під час вивчення комплексу обов'язкових освітніх компонент упродовж всього нормативного терміну у закладі вищої освіти.

Екзаменованій повинен мати достатній рівень знань, умінь та компетентностей стосовно здатності: до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо; розробляти та управляти проектами; удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні; приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології; генерувати нові ідеї (креативність) у сфері публічного управління та адміністрування.

Методичні рекомендації до проведення фахового випробування

З метою перевірки вміння доносити професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу усно й письмово комплексний кваліфікаційний іспит проводять у комбінованій формі, а також за різними видами завдань (тестові завдання, завдання з розгорнутою відповіддю, ситуаційні завдання тощо) відповідно до програми ККІ. Тестування проводиться з використанням засобів інформаційних технологій, тривалістю 60 хвилин. Загальна кількість тестових завдань (запитань) – 50.

Відповідь на кожне з запитань оцінюється в 0-2 тестові бали: 2 бали, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або відповіді не надано.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати надавши правильні відповіді на всі запитання – 100 тестових балів.

Результати фахового випробування з Публічного управління та адміністрування оцінюється за 100-бальною шкалою.

Таблиця 1

Таблиця відповідності тестових балів, отриманих за виконання тестових завдань екзаменаційної роботи комплексного кваліфікаційного екзамену рейтинговій оцінці за 100-бальною шкалою

Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-бальна шкала	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-бальна шкала	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-бальна шкала	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-бальна шкала
1	не склав	26	не склав	51	70	76	91
2	не склав	27	не склав	52	70	77	92
3	не склав	28	не склав	53	70	78	93
4	не склав	29	не склав	54	70	79	94
5	не склав	30	не склав	55	70	80	95
6	не склав	31	не склав	56	71	81	96
7	не склав	32	не склав	57	72	82	97
8	не склав	33	не склав	58	73	83	98
9	не склав	34	не склав	59	74	84	99
10	не склав	35	не склав	60	75	85	100
11	не склав	36	не склав	61	76	86	100
12	не склав	37	не склав	62	77	87	100
13	не склав	38	не склав	63	78	88	100
14	не склав	39	не склав	64	79	89	100
15	не склав	40	не склав	65	80	90	100
16	не склав	41	не склав	66	81	91	100
17	не склав	42	не склав	67	82	92	100
18	не склав	43	не склав	68	83	93	100
19	не склав	44	не склав	69	84	94	100
20	не склав	45	60	70	85	95	100
21	не склав	46	61	71	86	96	100
22	не склав	47	62	72	87	97	100
23	не склав	48	63	73	88	98	100
24	не склав	49	64	74	89	99	100
25	не склав	50	65	75	90	100	100

Таблиця 2

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – високий рівень знань (умінь) / виконання, з можливими незначними недоліками (помилками)
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) / виконання, без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) / змістовна робота, з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) / виконання, зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь) / виконання для подальшого навчання або професійної діяльності
F	0-59 балів	Незадовільно – низький рівень знань, недостатній для подальшого навчання або професійної діяльності

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Перелік тем для єдиного державного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування» на другому (магістерському) рівні вищої освіти

Код	Найменування розділу/ підрозділу/ теми
1	2
1	ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ТА ВРЯДУВАННЯ
1.1	Вироблення політики. Врядування
1.1.1	Державна політика і демократичне врядування. Доказова політика
1.1.2	Цикл вироблення політики - етапи формування і реалізації державної політики
1.1.3	Повноваження органів влади у формуванні і реалізації політики та участь громадськості
1.1.4	Зміст державної політики
1.1.5	Політика як процес: затрати, результати, впливи і наслідки
1.1.6	Рішення щодо політики
1.1.7	Лідерство і цінності у формуванні політики
1.1.8	Результативність, ефективність і економічність політики
1.1.9	Прозорість і відкритість (публічність) процесу політики
1.1.10	Взаємодія влади, бізнесу і громадянського суспільства у формуванні й реалізації політики
1.1.11	Ресурси, механізми й інструменти політики
1.2.	Аналіз політики
1.2.1	Унормування процедур аналізу політики в Україні та світі
1.2.2	Процедури аналізу політики. Види аналізу політики. Економічний, політичний і соціальний аналіз
1.2.3	Цифровізація аналізу політики і роль великих даних.
1.2.4	Цілі і завдання політики
1.2.5	Ідентифікація проблеми/питання для аналізу політики.
1.2.6	Аналіз середовища політики і стейкхолдерів
1.2.7	Підстави для державного втручання. Обмеження політики
1.2.8	Бюджетування і ресурсне забезпечення політики. Показники успішності реалізації політики
1.2.9	Формулювання та порівняльний аналіз альтернативних варіантів політики
1.2.10	Аналітичні процедури на етапах моніторингу і оцінювання політики
1.2.11	Рекомендації щодо державної політики: підготовка аналітичних документів і презентація результатів аналізу політики
1.3	Сфери та напрями політики
1.3.1	Типологія політики: види, сфери, напрями
1.3.2	Багаторівневність політики: наднаціональний, національний, регіональний і місцевий рівень, їх взаємодія
1.3.3	Належне врядування: сервісна держава і місцеве самоврядування. Парламентаризм як підґрунтя політики народовладдя
1.3.4	Цифрове врядування і політика
1.3.5	Сфери і засади внутрішньої і зовнішньої політики та їх характеристика
1.3.6	Політика європейської взаємодії і євроатлантичної співпраці
1.3.7	Національні інтереси, конфлікти і міжнародна взаємодія у політиці. Міжнародна безпека, основні загрози міжнародній безпеці
1.3.8	Національна безпека і безпекова політика. Стратегія національної безпеки України

2	ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ
2.1	Принципи і закономірності функціонування системи публічного управління та адміністрування
2.1.1	Інституціональна структура системи публічного управління та адміністрування
2.1.1.1	Багаторівневе управління як прояви публічного управління та адміністрування. Конституційно-правові засади публічного управління та адміністрування в Україні. Рівні управління в державі: вищий, центральний, регіональний, місцевий. Територіальна основа організації публічного управління в Україні. Адміністративно-територіальний устрій України та його реформування
2.1.1.2	Організаційно-функціональна структура системи державного управління. Розподіл повноважень між органами виконавчої влади за рівнями управління в державі. Вищі і центральні органи виконавчої влади. Місцеві органи виконавчої влади загальної компетенції. Місцеві органи виконавчої влади спеціального призначення
2.1.1.3	Організаційно-функціональна структура системи місцевого самоврядування. Представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування. Посадові особи місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення та асоціації органів місцевого самоврядування. Особливості місцевого самоврядування на регіональному і субрегіональному рівнях
2.1.1.4	Взаємозв'язок публічного управління та адміністрування. Основні підходи до розуміння публічного адміністрування. Розподіл адміністративних процесів на функції управління. Сучасні тенденції трансформації системи публічного адміністрування. Механізми взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Децентралізація та реформування територіальної організації влади в Україні. Напрями інноватизації публічного управління та адміністрування
2.1.1.5	Форми участі громадськості у публічному управлінні. Сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства (правові основи, методи, форми; права, можливості створення підприємств, умови їх роботи; державне замовлення на послуги; оподаткування громадської та благодійної діяльності; державна фінансова підтримка сектору; залучення організацій громадянського суспільства до соціальних послуг та соціального підприємництва). Система органів, які реалізують національну стратегію розвитку громадянського суспільства (перелік і функції). Стимулювання лідерів громадської думки, мотивація населення до участі у державних справах, формування відповідальної поведінки населення. Міжсекторальна взаємодія (роль громадського сектору, партнерство)
2.1.2	Технології прийняття управлінських рішень.
2.1.2.1	Основи прийняття управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Етапи прийняття управлінських рішень. Методи прийняття управлінських рішень. Побудова «дерева проблем» та «дерева цілей». Статистичні методи і моделі в прийнятті управлінських рішень. Інформаційні технології під час прийняття управлінських рішень
2.1.2.2	Оцінка результативності та ефективності управлінських рішень. Організація виконання управлінського рішення і контроль за його реалізацією. Основні засоби впливу під час управління ризиком: стратегія керування; критерії вибору ризику-рішення; розробка шляхів і засобів мінімізації втрат, нейтралізації і компенсації негативних наслідків ризиків- рішень

2.1.3	Розробка проектів нормативно-правових актів з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції. Європейські стандарти правил проектування нормативно-правових актів. Принципи правотворчої техніки. Правила та прийоми правотворчої техніки. Стадії створення нормативно-правового акта. Порядок внесення змін та доповнень до чинного нормативно-правового акта. Порядок оскарження нормативно-правових актів органів публічного управління. Методологія оцінювання корупційних ризиків управлінських рішень, проектів нормативно-правових актів
2.1.4	Правові колізії та проблеми. Поняття правотворчої помилки (правові колізії та їх види, нечіткі формулювання у тексті нормативно-правових актів). Принципи подолання та усунення правових колізій
2.2	Стратегічне управління та управління змінами
2.2.1	Теоретичні засади стратегічного управління. Стратегічний підхід до управління. Концепції стратегічного управління. Значення стратегічного управління та планування в системі публічного управління. Стратегічне управління як процес
2.2.2	Документи стратегічного планування, визначені законодавством. Державна стратегія регіонального розвитку. Особливості регіональних стратегій розвитку. Комплексний підхід до розробки національних/регіональних програмних документів щодо розвитку публічного управління. Технології стратегічного управління. Формування системи стратегічних цілей і завдань. Система стратегічного управління в Україні
2.2.3	Системний аналіз у стратегічному управлінні. Роль середовища в стратегічному управлінні. SWOT - аналіз. Pestle-аналіз. Матриця стратегічного вибору (TOWS - аналіз). Бачення розвитку як конкурентна позиція і спільні перспективи. Стратегічні рішення і стратегічний вибір. Участь громадськості у стратегічному плануванні
2.2.4	Реалізація стратегій розвитку. Програми і проекти як інструментарій реалізації стратегії розвитку громад і територій. Порядок розроблення, затвердження та виконання регіональних цільових програм, прогнозних документів. Організаційно-правові основи просторового планування розвитку громад та територій
2.2.5	Проектне управління (управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, якістю). Особливості проектування в публічному управлінні. Особливості інноваційного проекту. Використання проектних технологій в системі публічного управління та адміністрування. Методи командної роботи
2.2.6	Моніторинг і оцінювання в стратегічному управлінні. Оперативне управління. Стратегічна екологічна оцінка стратегії розвитку регіону. Управління процесом реалізації стратегії розвитку громад і територій. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану сталого розвитку регіону
2.2.7	Управління змінами у сучасних соціально-економічних системах. Зміни та розвиток організацій. Адаптація організації до змін. Спротив змінам: причини і результати. Підходи та засоби подолання супротиву змінам. Стратегічні зміни. Управління змінами. Бенчмаркінг і реінжиніринг для змін
2.3	Управління публічними фінансами
2.3.1	Засади публічних фінансів. Функції публічних фінансів. Система публічних фондів у фінансовій системі України. Бюджетна система як основа публічних фінансів. Джерела формування та методи мобілізації публічних доходів. Зв'язок функцій держави та публічних видатків. Управління державним боргом
2.3.2	Нормативно-правова база управління публічними фінансами в Україні. Бюджетний кодекс України. Закон України «Про державний бюджет». Рішення місцевих рад про місцеві бюджети

2.3.3	Управління публічними фінансами. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі. Розробка, затвердження та виконання бюджетних програм. Державна підтримка місцевих бюджетів. Використання коштів державного фонду регіонального розвитку. Впровадження гендерно-орієнтованого підходу в бюджетному процесі. Механізми запровадження громадського бюджету
2.4	Комунікації у публічному управлінні
2.4.1	Комунікації в системі органів публічного управління. Види, форми, рівні комунікації. Засоби комунікацій (офіційні інтернет-сайти, урядова комунікаційна платформа, соціальні мережі, друковані засоби масової інформації, листівки, оголошення, інформаційні вісники, бюлетені). Методи комунікації (оприлюднення результатів діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інформування, розміщення інформації на офіційних вебсайтах, забезпечення наповнення тематичних сторінок (рубрик), переконання, залучення, просвіта, пояснення, роз'яснення, діалог, медіація, обговорення тощо)
2.4.2	Державна інформаційна політика. Основні напрями, суб'єкти, гарантії та права на інформацію, масова інформація та засоби масової інформації, інформаційна продукція та інформаційна послуга, відповідальність за порушення законодавства про інформацію. Пріоритети державної політики в інформаційній сфері: забезпечення інформаційної безпеки; захисту і розвитку інформаційного простору України, конституційного права громадян на інформацію. Відкритість та прозорість держави перед громадянами; формування позитивного міжнародного іміджу України. Структурні підрозділи, відповідальні за внутрішні та зовнішні комунікації (підрозділи комунікацій та інформаційної політики, прес-центри): функції, завдання, відмінності
2.4.3	Комунікативна діяльність органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Комунікації із засобами масової інформації. Висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування: форми і порядок висвітлення. Комунікації з громадськістю. Форми і методи консультацій з громадськістю (консультації, дискусії, коментарі, робочі групи, зустрічі з громадськістю, опитування; обговорення з цільовими групами; відкриті засідання; громадські слухання, конференції, семінари, форуми, засідання круглих столів, збори, дебати тощо)
2.4.4	Комунікаційні технології у публічному управлінні. Кризові комунікації. Комунікаційні стратегії громад: мета, завдання, інструменти, методологія розробки та прийняття. Формування та реалізація комунікаційної стратегії органу публічного управління. Комунікаційні стратегії у сфері запобігання та протидії корупції, у сфері європейської інтеграції, у сфері тендерної рівності. Комунікації в соціальних мережах. Комунікативні/ інформаційні кампанії (етапи підготовки та проведення)
2.5	Цифровий розвиток та електронна демократія
2.5.1	Сутність та інструменти електронної демократії (електронні звернення, електронні петиції, електронне голосування, електронні консультації щодо політики та законодавства). Сутність та складові інформаційно-аналітичного супроводу публічного управління та адміністрування. Організаційні технології підтримки публічного управління
2.5.2	Державна політика щодо цифрового розвитку. Мета, основні цілі та завдання цифрового розвитку та електронної демократії в Україні. Законодавче забезпечення розвитку електронного урядування. Нормативно-правові засади надання електронних адміністративних послуг. Розвиток цифрової економіки та суспільства (основні цілі та напрями цифрового розвитку, принципи цифровізації). Цифрові стратегії та інтеграція до єдиного цифрового ринку ЄС. Формування і розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві.

	Формування стратегії впровадження інструментів електронної демократії. Технології електронного урядування
2.5.3	Технології підтримки цифрових комунікацій публічних службовців. Цифрові технології підтримки співпраці публічних службовців. Надання державних послуг з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Поняття та основні характеристики електронних послуг. Центральні органи виконавчої влади, відповідальні за формування та реалізацію політики впровадження електронного урядування. Електронний парламент в Україні та світі
2.5.4	Розвиток інформаційного суспільства та електронного урядування. Індекс розвитку електронного урядування. Індекс електронної участі. Інформаційна безпека в електронному урядуванні
2.5.5	Впровадження електронного урядування на місцевому рівні в Україні. Формування інформаційного суспільства та програми інформатизації територіальних громад. Електронна партисипація: інформаційні технології залучення громадян до процесу прийняття управлінських рішень. Диджиталізація в територіальних громадах: громада в смартфоні
3.	ПУБЛІЧНА СЛУЖБА
3.1	Сутнісні ознаки публічної служби
3.1.1	Гене́за поняття «публічна служба» та правовий статус публічних службовців
3.1.2	Принципи публічної служби
3.1.3	Базові моделі та складові системи публічної служби
3.2	Організаційно-правове забезпечення публічної служби в Україні
3.2.1	Види та ієрархія нормативно-правових актів, що регламентують публічну службу в Україні
3.2.2	Запобігання корупції у публічній службі. Процедури притягнення до відповідальності. Види дисциплінарних стягнень до державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування
3.2.3	Державна служба. Принципи здійснення державної служби. Система управління державної службою в Україні
3.2.4	Служба в органах місцевого самоврядування. Принципи служби в органах місцевого самоврядування. Посадова особа місцевого самоврядування.
3.3	Етика в публічній службі
3.3.1	Місія, цінності та основні етичні принципи публічної служби. Довіра як основоположний принцип побудови відносин між державою і суспільством
3.3.2	Етична інфраструктура публічної служби. Етичні кодекси в системі публічної служби. Етичні засоби запобігання корупції в системі публічної служби України
3.3.3	Службова етика та соціально-етичний портрет керівника в системі публічної служби
3.4	Управління персоналом у публічній службі
3.4.1	HR-стратегія органу публічної влади. Базова структура HR стратегії органів публічної влади
3.4.2	Персонал-технології в публічній службі.
3.4.3	Кадрові процеси в органах публічної влади
3.4.4	Принципи та методи формування команди. Механізми командної взаємодії в публічній службі
3.4.5	Методи мотивації персоналу в органах публічної влади
3.4.6	Кадровий аудит в органах публічної влади. Організаційно-правовий аудит персоналу в органах публічної влади. Функціональний аудит персоналу в органах публічної влади
3.4.7	Оцінювання кадрового потенціалу органу публічної влади

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

основні

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. -Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. -Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
4. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. -Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
5. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 № 1602-III [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. -Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.
6. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11.09.2003 № 1160-IV [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.
7. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 № 393/96-ВР [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. -Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96>.
8. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 № 794-VII [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. -Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.
9. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» 02.03.2015 № 222-VIII [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.
10. Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
11. Приходченко Л.Л. Публічне управління, багаторівневе врядування: теорія, методологія та практика : навч. посіб. / Л. Л. Приходченко, О. В. Лесик, Г. О. Панченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2019. 512 с.

додаткові

1. Публічне управління та адміністрування : навч. посібник / Скидан О. В., Якобчук В. П., Дацій Н. В., Ходаківський Є. І. [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Скидана. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с.
2. Публічне адміністрування: електронний навчальний посібник / В.М. Нагаєв. Х. : ХНАУ, 2018. 278 с.

3. Державне та регіональне управління : навчальний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» / С. І. Архієреєв, Н. Н. Губанова, О. В. Кузьменко, А. С. Митрофанова ; за ред. проф. С. І. Архієреєва. Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2018. 128 с.

4. Дубич К.В. Актуальні проблеми державного управління соціальними послугами: підручник. Київ : ІПК ДСЗУ, 2019. 411 с.

5. Драгомирецька Н.М. Комунікативна діяльність в державному управлінні : навч. посіб. / Н.М. Драгомирецька, К.С. Кандагура, А.В. Букач ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 179 с.

6. Петков В.П. Менеджмент у державному управлінні: навч. посіб. за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., О.В. Негодченка; Дніпропетр. гуманітар. ун-т. - Дніпро : Гельветика, 2017. 403 с.

7. Бакуменко В. Д., Усаченко Л. М., Червякова О. В. Теоретичні засади державного управління : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, Л. М. Усаченко, О. В. Червякова ; за заг. ред. Л. М. Усаченко. К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. 174 с.

8. Право в публічному управлінні: навч. посіб. / В. Баштанник, А. Новак, Є. Бородін та ін. / За заг. редакцією В.В. Баштанника. Дніпро: Грані, 2018. 258с.

9. Бебик, В. Депутатська діяльність у системі публічного врядування : навч. посіб. / В. Бебик, В. Куйбіда. Київ : НАДУ, 2017. 368 с.

10. Управління персоналом в органах публічної влади : навч. посіб. / С. М. Серьогін, Є. І. Бородін, К. В. Комарова, Н. А. Липовська, Т. М. Тарасенко. Дніпро. : ДРІДУ НАДУ, 2019. 200 с.